

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเอง ของศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานวิชาการ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการ และวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดและอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคกลาง ปีการศึกษา 2537 มีจำนวนศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด 348 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ จำนวน 647 คน รวมประชากรทั้งหมด 995 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบตรวจสอบรายการ (Check List)ถามเกี่ยวกับตำแหน่ง ความรับผิดชอบโครงการ อายุราชการ ระยะเวลาในการเข้าสู่ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ที่ได้รับการอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องที่ได้รับการอบรม ปีที่ได้รับการอบรม ระยะเวลาในการอบรม และหน่วยงานที่จัดอบรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการพัฒนาตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามวิธีการพัฒนาตนเองเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยัง หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และหน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและมีข้อมูลครบสมบูรณ์ จากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

จำนวน 317 ฉบับ และจากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 575 ฉบับ รวมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้งหมด 892 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.65 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ แล้วคำนวณหาค่าร้อยละในส่วนของสถานภาพของผู้ตอบ และวิธีการพัฒนาตนเอง สำหรับระดับความต้องการพัฒนาตนเองคำนวณโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายแยกเป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งระหว่าง 11 - 15 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดที่เคยผ่านการอบรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีที่ได้รับการอบรมสูง ปี พ.ศ. 2536 โดยส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม 3 - 4 วัน และจัดอบรมโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งระหว่าง 6 - 10 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องที่ได้รับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีที่ได้รับการอบรมสูง ปี พ.ศ. 2536 โดยส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม 3 - 4 วัน และจัดอบรมโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอายุราชการตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งระหว่าง 6-10 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีที่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมสูง ปี พ.ศ. 2536 โดย

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม 3 - 4 วัน และจัดอบรมโดยสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2. ความต้องการพัฒนาตนเอง และวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอเกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง พบว่า

งานนโยบาย เป้าหมายและการดำเนินงานด้านวิชาการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และวิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร

งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ส่วนศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก แต่วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

งานการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และวิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

งานสื่อการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก และวิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

งานวัดและประเมินผล ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง

ศึกษานิเทศก์พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

เมื่อพิจารณาภาพรวมในด้านต่าง ๆ พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับ วิธีการพัฒนาตนเองโดยภาพรวม ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่ต้องการการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แต่ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยภาพรวมส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก วิธีการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาความต้องการและวิธีการพัฒนาตนเอง ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในภาคกลาง ด้านต่าง ๆ ในแต่ละด้าน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านนโยบาย เป้าหมายและการดำเนินงานด้านวิชาการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นโครงการที่ค่อนข้างใหม่ที่เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ความชัดเจนในด้านนโยบาย เป้าหมาย และการดำเนินงานด้านวิชาการที่เป็นแนวปฏิบัติ ยังใช้การออกเป็นคำสั่งให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ที่รับผิดชอบ การนิเทศติดตามผลโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้นิเทศ และการอบรมศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่อบรมเฉพาะผู้รับผิดชอบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537) จากข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบพบว่า ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานด้านนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการดำเนินงานด้านวิชาการ

ส่วนใหญ่จึงยังไม่เข้าใจในแนวปฏิบัติ และในการเข้ารับการอบรมที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการดำเนินงานโครงการของโรงเรียนที่เปิดสอนใหม่มากกว่าด้านนโยบาย เป้าหมายและแนวดำเนินการด้านวิชาการเพราะว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นโครงการที่เปิดสอนเร่งด่วน ไม่มีการเตรียมความพร้อมมาก่อน งานนโยบาย เป้าหมายและการดำเนินงานส่วนใหญ่มุ่งเน้นในด้านปริมาณมากกว่าด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา การจัดทำเอกสารเผยแพร่ในด้านนโยบาย เป้าหมาย การดำเนินงานด้านวิชาการมีน้อย แต่ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ยังเห็นว่างานนโยบาย เป้าหมายและการดำเนินงานด้านวิชาการมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวางแผนการนิเทศงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นงานในหน้าที่ที่ศึกษานิเทศก์จะต้องปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ภายใต้ต้นนโยบายและเป้าหมายเดียวกัน เมื่อพิจารณาวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่ต้องการการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งนี้เนื่องจาก งานนโยบาย เป้าหมายและการดำเนินงานด้านวิชาการ เป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายสามารถอ่าน และศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเองได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่ต้องการมากกว่าข้ออื่นคือในด้านเป้าหมาย และแนวดำเนินงานด้านวิชาการ ที่เป็นเช่นนี้เพราะงานเป้าหมายและแนวดำเนินงานด้านวิชาการมีความสำคัญและถือว่าเป็นงานหลักที่ศึกษานิเทศก์ทุกคนจะต้องทราบเพื่อนำไปวางแผนในการปฏิบัติการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายและแนวดำเนินงานด้านวิชาการที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด การที่จะนิเทศงานวิชาการให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ศึกษานิเทศก์จำเป็นต้องรู้เป้าหมายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการที่ชัดเจน สำหรับวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมส่วนใหญ่ต้องการการอบรมสัมมนา ที่เป็นเช่นนี้เพราะศึกษานิเทศก์ขณะนี้ยังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวดำเนินงานด้านวิชาการ จึงต้องการให้ผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีความรู้ และผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้มีประสบการณ์เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุป เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติและเกิดความมั่นใจ ดังนั้นผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาศึกษานิเทศก์ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรจะนำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางวางแผนพัฒนาต่อไป

2. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่ มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับคำกล่าวของ ก่อ สวัสดิทานิชย์ (2534) ที่ว่าถ้ามีการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ คนที่จะทำให้ครูปฏิบัติตามหลักสูตรอย่างได้ผลคือศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความตระหนัก และเห็นว่างานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่ที่เป็นแม่บทในการกำหนดขอบข่ายความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทุกระดับ ในการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัตินั้น ศึกษานิเทศก์สามารถที่จะพัฒนาในการยืดหยุ่น หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับรายวิชาต่าง ๆ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่ต้องการมากกว่าข้ออื่น ๆ คือ การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และการจัดทำแผนการสอน สืบเนื่องมาจากหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ค่อนข้างใหม่ที่ศึกษานิเทศก์มีความจำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ให้สามารถแนะนำ ช่วยเหลือ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนที่ส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐานที่เปิดสอน โดยไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากร ซึ่งผลการวิจัยของ สุกิน ไชยจำเริญ (2535) พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนไม่มีความพร้อมในด้านบุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่ทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดประสบการณ์ตามความสะดวกของโรงเรียน และครูยังไม่เข้าใจการวัดและประเมินผล มีปัญหาเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตรา บุขบา (2534) พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอ และขาดการติดตามการใช้หลักสูตร ศึกษานิเทศก์เป็นผู้นำทางด้านวิชาการควรได้รับการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่วนวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ ส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพราะศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น และการเขียนแผนการสอน จึงต้องการความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการศึกษาปัญหาาร่วมกันในโรงเรียนแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถือว่าเป็นภารกิจหลักในการให้ความช่วยเหลือครูที่ส่วนใหญ่จะมีปัญหาในทางปฏิบัติเมื่อมีการนำเอาหลักสูตรใหม่มาใช้ โดยเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นพื้นฐานที่ยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ในขณะนี้

3. ด้านการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าศึกษานิเทศก์จะต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

จะต้องทำตัวเป็นผู้รอบรู้ มีการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ติดตามความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งแต่เดิมนั้นมีความคุ้นเคยแต่การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันกับการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อ สวัสดิวัตน์ (2534) กล่าวไว้ว่า วิธีการและหลักการสอนมีความแตกต่างกันมาก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีการเลือกเรียนว่าจะเรียนเพื่อเรียนต่อหรือเรียนเพื่อเพิ่มพูนทักษะ และนำความรู้ไปประกอบอาชีพ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ศึกษานิเทศก์ต้องรู้และพัฒนาตนเองในด้านนี้ให้เหมาะสมกับคำกล่าวของ สมชัย วุฒิปรีชา (2532) ที่กล่าวว่าศึกษานิเทศก์เป็นผู้นำทางวิชาการ ต้องมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการเป็นอย่างดี มิฉะนั้นจะแนะนำครูได้อย่างไร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดครูเข้าสอนอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะจากประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติการการนิเทศการศึกษาและการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่ จะใช้วิธีประชุมครูในโรงเรียนเพื่อหาข้อสรุปในการมอบหมายภารกิจ และถ้าพบปัญหาาก็จะปรึกษากับผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอเป็นส่วนใหญ่โดยให้เป็นที่ไปตามหลักเกณฑ์ให้มากที่สุด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไม่ค่อยได้ร่วมแก้ปัญหาในด้านนี้มากนัก จึงให้ความสนใจด้านนี้น้อย นอกนั้นในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ที่มากกว่าข้ออื่น ๆ คือการสารัตถหรือการแนะนำรูปแบบการสอน และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้ทำการวิจัยพบว่า ครูไม่มีวุฒิตรงกับวิชาที่สอนมีผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนมีน้อยมาก และ พรทิพย์ จิวสิบพงษ์ (2536) ทำการวิจัยเกี่ยวกับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูยังขาดความรู้และทักษะในการสอน จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์ควรได้รับการพัฒนาเพื่อเข้าไปช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หากพิจารณาในภาพรวมวิธีการพัฒนาตนเองของศึกษานิเทศก์ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ ยกเว้น การจัดครูเข้าต้องการการประชุมแก้ปัญหาาร่วมกัน ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนการสอนเน้นการจัดกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีขั้นตอนและรายละเอียดมากศึกษานิเทศก์จะต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดี และสามารถที่จะปฏิบัติ หรือสาธิตให้ครูผู้สอนดูได้ แต่ในส่วนของ การจัดครูเข้าสอนนั้นศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหาที่ผู้บริหาร และคณะครูผู้สอนในโรงเรียนควรร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อความเหมาะสม และเกิดผลดี ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

จะได้รับมอบหมายงานด้วยความเต็มใจ มีขวัญและกำลังใจที่ดีมีกำลังใจในการปฏิบัติงานการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อน่าจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศึกษานีเทศก์

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานีเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานีเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก จากข้อมูลสภาพของผู้ตอบ พบว่า เรื่องที่ศึกษานีเทศก์ได้ผ่านการอบรมไม่มีเกี่ยวกับเรื่องสื่อการเรียนการสอนเลย แต่ความสำคัญในด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีมาก การใช้สื่อเริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น ครูผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความชำนาญในการใช้สื่อการเรียนการสอน ประกอบในการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังของหลักสูตรที่คาดหวังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้านความรู้ต่าง ๆ ทักษะ ค่านิยม และการจัดการ ในด้านการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคม สื่อเพื่อพัฒนาทางการศึกษาที่เน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอน และการใช้ภาษาไทยตลอดจนด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สื่อทางไกลและการพัฒนาแหล่งวิทยาการสำหรับการเรียนรู้โดยตนเองของผู้เรียน ศึกษานีเทศก์เป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการสนับสนุนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ต้องคอยแนะนำช่วยเหลือครู จึงต้องได้รับการพัฒนาในด้านสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยของ โสฬศ กฤษณะไกรวุฒิ (2534) พบว่า ศึกษานีเทศก์อำเภอขาดทักษะการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีของการศึกษาใหม่ ๆ มาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ พูลนาผล (2535) พบว่า ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาไม่มีการผลิต และการใช้สื่อ ซึ่งนับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดที่ต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือ หาแนวทางแก้ไข คือศึกษานีเทศก์ แต่ต้องพัฒนาตนเองก่อนไปช่วยเหลือและพัฒนาผู้อื่น เมื่อพิจารณาภาพรวมของศึกษานีเทศก์เป็นรายข้อแล้วพบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นในเรื่องการจัดเก็บ บำรุงรักษาและการบริการสื่อการเรียนการสอนศึกษานีเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับน้อย เพราะศึกษานีเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเห็นว่าขณะนี้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมีบทบาทในการจัดเก็บบำรุงรักษาและบริการสื่อมากขึ้น บทบาทของศึกษานีเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลดลง ทำให้ความสนใจที่จะพัฒนาตนเองในด้านนี้น้อยส่วนในข้อที่ศึกษานีเทศก์มีความต้องการมากกว่าข้ออื่น ๆ คือ การจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นการแสดงให้เห็นว่าศึกษานีเทศก์เห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นและต้องได้รับการพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเรียนการสอนในระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ความจำเป็นที่ต้องใช้สื่อมีมาก เพื่อเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนครูให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการจัดหาและผลิตสื่อ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สมกับเป็นผู้นำทางวิชาการ สำหรับวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพราะ การจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้น ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์และความชำนาญสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ก่อนที่จะไปแนะนำหรือสาธิตให้ผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

5. ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนมีการเปลี่ยนไปจากระดับประถมศึกษา การวัดและประเมินผลก็เปลี่ยนแปลงไปมีความซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับโรงเรียน เพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และผลสำเร็จของงาน ที่จะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุง และพัฒนาให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลและเป็นผู้ที่นำผลการวัดและการประเมินไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่ผ่านมการวัดและการประเมินผลในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีปัญหามากจากการวิจัยของ วิไลรัตน์ พงุษาภิรมย์ (2535) พบว่า การดำเนินการของ โรงเรียนขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับ การกำกับติดตามนิเทศและประเมินผลปฏิบัติไม่เต็มที่ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกข้อที่มากที่สุดคือ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลทั้งนี้เพราะความสำคัญในการที่จะวัดคุณลักษณะ ได้ก็ตามผลการวัดจะเป็นค่าที่เป็นตัวแทนคุณลักษณะหรือคุณภาพของสิ่งนั้นย่อมได้จากเครื่องมือ ถ้าเป็นเครื่องมือที่ไม่มีคุณภาพแล้วผลก็ย่อมจะเชื่อถือไม่ได้ การมีข้อมูลที่เป็นระบบสะท้อนสถานการณ์ของการจัดการศึกษาที่เชื่อถือได้ทั้งด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิต สะท้อนสิ่งที่ประสบความสำเร็จ และสิ่งที่ควรปรับปรุง สะท้อนการพัฒนาแบบต่อเนื่องสะท้อนปัญหาและสาเหตุที่สมควรเร่งรัดพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณภาพของการจัดการศึกษา ศึกษานิเทศก์จึงเห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานมากที่สุด ส่วนวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพราะความซับซ้อนของการวัดและประเมินผล ถ้ารู้แต่ภาคทฤษฎีเมื่อไปพบกับการปฏิบัติจริงก็ยังมีปัญหา โดยเฉพาะการไปแนะนำหรือครูผู้สอนนำปัญหาที่ปฏิบัติจริงมาขอคำแนะนำ บางครั้งก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ถ้าอ่านแต่ทฤษฎี ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์ในการปฏิบัติจริงเข้าช่วยในการแก้ปัญหา ส่วนใหญ่จึงต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว

6. ด้านงานห้องสมุด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจาก การเรียนการสอนนักเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ต้องอาศัยห้องสมุดเป็นที่เพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจำเป็นต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งบริการความรู้ ห้องสมุดเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้แสดงความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม อันเป็นประโยชน์สำหรับครู ให้สอนได้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงจะมีความพร้อมให้เปิดสอนได้แต่แหล่งวิทยาการในการเรียนในโรงเรียนไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการเก็บรักษาหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ การให้บริการและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดอยู่ในระดับน้อย เพราะศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านนโยบาย มีศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานห้องสมุดเป็นผู้ประสานงานในด้านงบประมาณที่จัดซื้อจัดหาหนังสือในแต่ละปี ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับผิดชอบห้องสมุด ความต้องการพัฒนาตนเองจึงมีน้อย แต่ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ปฏิบัติงานห้องสมุดร่วมกับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน คอยให้คำปรึกษา แนะนำการจัดห้องสมุดตลอดจนการจัดซื้อจัดหาในแต่ละปี และในแต่ละปีจะมีการจัดประกวดห้องสมุดโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนระดับอำเภอ จังหวัด ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จะลงไปช่วยเหลือให้คำแนะนำ สนับสนุน ในการจัดห้องสมุดเข้าประกวดทุกปี สิ่งเหล่านี้จึงทำให้มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สำหรับวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการการศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพราะ งานห้องสมุดเป็นงานที่มีรูปแบบและวิธีการจัดที่หลากหลายเป็นไปตามความพร้อมและสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียนความสำเร็จในการจัดห้องสมุดจึงต้องอาศัยศึกษาดูงานเฉพาะที่ เพื่อสะสมประสบการณ์ที่จะนำไปประยุกต์ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการจัดห้องสมุดแก่โรงเรียนในสังกัดต่อไป

7. การนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะศึกษานิเทศก์เป็นผู้นิเทศการศึกษาที่ต้องทำงานร่วมกับครู การอบรมเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขึ้นที่ผ่านมามีน้อยมาก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537) ซึ่งมาจากสาเหตุที่

ความชัดเจนในด้านนโยบายเป้าหมายในการดำเนินการด้านวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการเปิดสอนโครงการขยายโอกาส ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิชาการคือศึกษานิเทศก์ ปัจจุบันนี้ครูผู้สอนมีการพัฒนาไปมากทั้งด้านวุฒิทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์ซึ่งต้องทำงานร่วมกับครู มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการที่จะทำการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้คำแนะนำให้กับปรึกษาแก่ครูผู้สอน ไปใช้สอนให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ ที่มากกว่าข้ออื่น ๆ คือกิจกรรมการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน และเทคนิคหรือวิธีการนิเทศการสอนซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ พูนนาค (2535) พบว่าสภาพการใช้หลักสูตรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดการนิเทศที่เป็นระบบขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการนิเทศ เมื่อพิจารณาวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการการอบรมสัมมนา ทั้งนี้เพราะการนิเทศก่งานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นงานใหม่ที่ศึกษานิเทศก์ยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติการนิเทศ ความจำเป็นที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก่อนเกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการที่จะไปในสถานวิชาการให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่จึงต้องการการอบรมสัมมนา

8. การวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สืบเนื่องมาจากการวางแผนเป็นเครื่องมือของผู้บริหารโรงเรียนในการที่จะบริหารงานให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นอย่างมาก ที่จะต้องมีการวางแผนบริหารงานวิชาการในโรงเรียน จากผลการวิจัยของ เฉลิมลักษณ์ เนื้อไม้ (2534) พบว่า ผู้บริหารมีความต้องการรับการนิเทศงานวิชาการในด้านการวางแผน และกำหนดวิธีการดำเนินงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและ วิไลรัตน์ พฤษภาภิรมย์ (2535) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางแผนไม่มีประสิทธิภาพและข้อมูลไม่เพียงพอที่จะใช้ในการวางแผน ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ สมควรที่จะพัฒนาตนเองและช่วยเหลือให้การดำเนินงานวางแผนมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าในภาพรวมของศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มากที่สุดคือการประเมิน

แผนงานวิชาการ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการค้นหาปัญหาและความต้องการเพื่อกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ ในอนาคตที่จะส่งผลโดยตรงกับความสำเร็จทางวิชาการของโรงเรียน ถ้าไม่มีการประเมินแผนงาน ทางวิชาการแล้วจะไม่ทราบเลยว่าสิ่งที่วางแผนไปแล้วนั้นมีอะไรสำเร็จ มีอะไรต้องปรับปรุง จาก ประสบการณ์ที่ปฏิบัติงานของผู้วิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะมีแต่การวางแผนงานวิชาการแต่ขาดการประเมิน แผนงานวิชาการ คึกษานิเทศก์จึงให้ความสำคัญในด้านนี้มากกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนวิธีการพัฒนาตนเองใน ภาพรวมของคึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ต้องการการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพราะการวางแผนและกำหนดวิธี ดำเนินงานเป็นการค้นหาปัญหาและความต้องการในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของ แต่ละโรงเรียน การจะได้มาซึ่งปัญหา ความต้องการในการนำมาวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงานนั้น ต้องอาศัยการระดมสมอง ประชุมร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อสรุป สิ่งเหล่านี้ต้องศึกษาให้เกิดความเข้าใจ อย่างแท้จริงและต้องให้เกิดความชำนาญจากประสบการณ์ตรงขณะอบรมเพื่อนำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

๑. การส่งเสริมการสอน คึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและคึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมา จากการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวิธีการสอนและหลักการสอนที่แตกต่างจากระดับ ประถมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะ เริ่มมีวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรีตามความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน เพื่อ เป็นการสร้างความรู้พื้นฐานที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพ สิ่งเหล่านี้เมื่อดู ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแล้วคึกษานิเทศก์ยังไม่มีการอบรมและพัฒนาเลย แต่คึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มองเห็น ความสำคัญและความจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องนำไปจัดให้นักเรียนได้เรียน ซึ่งในปัจจุบันนี้การเรียน ในห้องเรียนเท่านั้นไม่เพียงพอที่จะสอนให้นักเรียนบรรลุตามจุดหมายหลักสูตรได้ (กรมวิชาการ, 2525) การเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะ เริ่มมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น รู้จักอ่านหนังสือ มากขึ้น ซึ่งก่อ สวัสดิทานิช (2534) กล่าวว่า คึกษานิเทศก์จะต้องรู้เรื่องและติดตามการเรียน การสอนของครู การสอนตามหลักสูตรเท่านั้นไม่เพียงพอ ควรมิกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร เมื่อพิจารณาในภาพรวมของคึกษานิเทศก์เป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่คึกษานิเทศก์มีความต้องการอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ ที่มากกว่าข้ออื่น ๆ คือ จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่าจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทำให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนมีความ สำคัญมากยิ่งขึ้น เพราะความเจริญทางด้านวัตถุมิมากขึ้น การพัฒนาทางด้านจิตใจกับลดลง ความมี คุณธรรม จริยธรรม และความมีระเบียบวินัย ที่จะทำให้คนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัย การปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่อยู่ในวัยเรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอน ซึ่งการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศิษยานุศิษย์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสนอแนะให้ครูในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม เมื่อพิจารณาวิธีการพัฒนาตนเองในภาพรวมของศิษยานุศิษย์ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร เพราะในสภาพปัจจุบันเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นยังไม่แพร่หลายกับศิษยานุศิษย์ ซึ่งศิษยานุศิษย์ส่วนใหญ่สามารถที่จะศึกษาทำความเข้าใจด้วยตนเองได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนให้มากขึ้น

10. การประชุมอบรมทางวิชาการส่วนใหญ่ศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีความต้องการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก จากข้อมูลสภาพของผู้ตอบพบว่าศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอ/กิ่งอำเภอ มีระยะเวลาการเข้าสู่ตำแหน่งไม่เกิน 10 ปี เป็นส่วนมาก โดยเฉพาะศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ มีถึงร้อยละ 67.83 ซึ่งถือว่าการเข้าสู่ตำแหน่งใหม่ ความจำเป็นในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการประชุมจึงมีมาก เพราะศิษยานุศิษย์ส่วนใหญ่จะเป็นผู้จัดประชุมอบรม และเป็นวิทยากรอยู่เสมอ ความจำเป็นในด้านนี้จึงมีมาก และการอบรมที่ผ่านมามีไม่พบว่ามีการจัดประชุมอบรมในเรื่องนี้ คงเป็นเรื่องการดำเนินงานด้านนโยบาย เป้าหมาย ด้านปริมาณมากกว่าด้านวิชาการ ซึ่ง ดนัย เทียนนุฒิ (2529) กล่าวไว้ว่า การอบรมคือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ในช่วงระยะเวลาหนึ่งอย่างมีระบบแบบแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในการทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่าศิษยานุศิษย์ส่วนใหญ่ต้องการด้านเทคนิคการเป็นวิทยากรมากกว่าทุกข้อ และการฝึกอบรม และรูปแบบและเทคนิคการจัดประชุมมากกว่าข้ออื่น ๆ ทั้งนี้เพราะศิษยานุศิษย์มีความจำเป็นจะต้องนำไปใช้ในการจัดประชุม อบรม ที่แจ้ง ผู้บริหาร ครูผู้สอนอยู่เสมอ เพื่อตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพของศิษยานุศิษย์

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในการใช้ผลการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนาศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศิษยานุศิษย์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรนำข้อมูลไปวางนโยบาย และสร้างมาตรการในการพัฒนาศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

3. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรสนับสนุนงบประมาณให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในการพัฒนาศึกษานิเทศก์ให้สอดคล้องกับความต้องการของศึกษานิเทศก์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. ควรศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศการศึกษาเป็นรายด้านเกี่ยวกับงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ